

Ekonomiska effekter av ökade försvarsutgifter

KI-kommentar
september 2025

Ekonomiska effekter av ökade försvarsutgifter

Marta Giagheddu och Birol Kanik

Konjunkturinstitutet (KI) är en statlig myndighet under Finansdepartementet. KI gör prognoser som används som beslutsunderlag för den ekonomiska politiken i Sverige. Konjunkturinstitutet analyserar också den ekonomiska utvecklingen samt bedriver tillämpad forskning inom nationalekonomi.

I Konjunkturbarmetern publiceras varje månad statistik över företagens och hushållens syn på den ekonomiska utvecklingen. Undersökningar liknande Konjunkturbarmetern görs i alla EU-länder.

Rapporten **Konjunkturläget** är främst en prognos för svensk och internationell ekonomi, men innehåller också djupare analyser av aktuella makroekonomiska frågor. Konjunkturläget publiceras fyra gånger per år. **The Swedish Economy** är den engelska översättningen av delar av rapporten.

I **Lönebildningsrapporten** analyseras de samhällsekonomiska förutsättningarna för lönebildningen.

Hållbarhetsrapporten analyserar den långsiktiga hållbarheten i de offentliga finanserna.

Den årliga rapporten **Miljö, ekonomi och politik** är en översyn och analys av miljöpolitiken ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

KI publicerar också resultat av utredningar, uppdrag och forskning i serierna **Specialstudier**, **KI-kommentarer**, **Working paper**, **PM** och som **remissvar**.

Du kan ladda ner samtliga rapporter från www.konj.se. Den senaste statistiken och prognoserna hittar du under www.konj.se/statistik.

Innehåll

1	Inledning och sammanfattning.....	4
2	Översikt över forskningen om försvarsmultiplikatorer.....	5
2.1	Effekter på kort sikt	5
2.2	Långsiktig tillväxt	8
3	Multiplikatorer för försvarsutgifter i Sverige – en modellbaserad analys	10
4	Referenser	13

KI-kommentarer är korta analyser om relevanta frågor för Konjunkturinstitutet. En KI-kommentar har beretts av namngivna medarbetare på Konjunkturinstitutet. KI-kommentarer är en publikation som Konjunkturinstitutet ansvarar för.

1 Inledning och sammanfattning

I juni 2025 beslutade Nato att medlemsländerna senast 2035 ska avsätta minst 5 procent av sin BNP till försvarsutgifter, där 3,5 procent ska gå till militärt försvar och 1,5 procent till åtgärder för att stärka samhällets motståndskraft och innovationsförmåga inom försvarsområdet. I Sverige enades riksdagens partier om att mellan 2026 och 2035 finansiera delar av försvarsuppbyggnaden med högst 300 miljarder kronor. Från 2030 ska lånefinansieringen successivt övergå i finansiering inom ramen för balansmålet och 2035 ska den nya nivån för försvarsutgifterna vara fullt finansierad. Denna KI-kommentar syftar till att ge vägledning om storleken på försvarsmultiplikatorn i Sverige, det vill säga effekten på BNP av en försvarssatsning. Bedömningen baseras på en genomgång av den internationella forskningslitteraturen och en kvantitativ modellanalys.

Litteraturöversikten visar att ökade försvarsutgifter kan stimulera ekonomin på kort sikt genom högre efterfrågan. Vilka effekter som uppstår påverkas bland annat av finansiering, kapacitetsbegränsningar, utgiftssammansättning och konjunkturläge. Storleken på de skattade multiplikatorerna varierar kraftigt mellan olika studier, och ligger i spannet 0,4 till 1,2 under det första året. Litteraturen finner också att multiplikatorerna kan vara högre i lågkonjunkturer och lägre när utgifterna riktas mot kapital- och importintensiva sektorer.

För att analysera effekterna av ökade försvarsutgifter i Sverige används Konjunkturinstitutets makromodell SELMA. Modellen är väl lämpad för att studera generella finanspolitiska multiplikatorer men saknar en särskild försvarssektor, vilket gör att resultaten behöver justeras.

Simuleringar med SELMA visar att tillfälliga finanspolitiska satsningar, där en fjärdedel utgörs av offentliga investeringar och tre fjärdedelar av offentlig konsumtion, har större kortsiktiga effekter än permanenta. En tillfällig tvåårig satsning ger en multiplikator på omkring 0,9, medan en permanent satsning ger 0,6. Skillnaden beror främst på att en permanent satsning kräver långsiktig finansiering, vilket dämpar efterfrågeeffekten redan på kort sikt. Sett över en tioårig period uppgår multiplikatoreffekten av en permanent satsning också till 0,6, vilket innebär att den långsiktiga multiplikatorn är lika stor som den kortsiktiga. Detta förklaras delvis av kapitalackumulering som motverkar de dämpande effekterna av framtida konsolidering av de offentliga finanserna. Multiplikatorerna ligger i linje med den internationella litteraturen.

Försvarsutgifter skiljer sig dock från genomsnittliga offentliga utgifter genom högre importinnehåll och kapitalintensitet. Mot bakgrund av detta justeras SELMA:s multiplikatorer ner. Samtidigt beaktas att Sverige under 2025 bedöms befinna sig i lågkonjunktur, vilket motiverar en uppjustering. Efter dessa justeringar beräknas den tvååriga multiplikatorn till 0,7 för en tillfällig försvarssatsning och 0,5 för en permanent. Den tioåriga multiplikatorn justeras ner till 0,4, givet antagandet om fullt resursutnyttjande. Försvarsmultiplikatorerna som baseras på SELMA placerar sig därmed i den nedre delen av det relativt breda intervall som rapporteras i litteraturen men ligger samtidigt nära andra skattningar när hänsyn tas till faktorer som importinnehåll, kapitalintensitet och lågkonjunktur.

2 Översikt över forskningen om försvarsmultiplikatorer

Ökade försvarsutgifter kan påverka ekonomin på både kort och lång sikt genom flera olika kanaler (se t.ex. Cepparulo & Pasimeni 2024). För det första kan en ökning av försvarsutgifterna stimulera den samlade efterfrågan i ekonomin. Detta kan leda till ökad produktion och lägre arbetslöshet. Samtidigt finns det en risk för att den ökade efterfrågan leder till en åtstramande penningpolitik som i sin tur dämpar näringslivets investeringar och hushållens konsumtion.

För det andra kan ökade försvarsutgifter påverka hur ekonomins resurser används. Försvarsinvesteringar kan till exempel innebära en omallokering av arbetskraft och kapital från annan mer produktiv verksamhet, vilket riskerar att dämpa produktivitetsutvecklingen i ekonomin. Samtidigt kan investeringar i försvar bidra till ökad produktivitet om teknologisk utveckling, forskningsinsatser och utbildning får positiva spridningseffekter i näringslivet och höjer kompetensen hos arbetskraften.

För det tredje kan högre försvarsutgifter på sikt bidra till en mer stabil säkerhetspolitisk situation och därigenom skapa förutsättningar för högre investeringar och innovation. Detta kan i sin tur främja den långsiktiga tillväxten.

2.1 Effekter på kort sikt

Ett sätt att kvantifiera effekten av ökade försvarsutgifter är att använda den så kallade försvarsutgiftsmultiplikatorn. Den anger hur mycket BNP förändras när försvarsutgifterna förändras med en procent av BNP. Multiplikatorns storlek varierar dock kraftigt beroende på kontext och skattningsmetod.

Försvarsutgifter har ofta använts i empiriska analyser av finanspolitiska multiplikatorer eftersom det finns god tillgång till historiska data och utgifterna är tillräckligt stora för att ge mätbara effekter. Eftersom försvarssatsningar dessutom kan hävdas vara orelaterade till det rådande konjunkturläget, kan de användas som exogena variationer i finanspolitiken. Denna så kallade narrativa ansats leder till mer tillförlitliga skattningar än den mer traditionella tidsserieansatsen som använder sig av strukturella VAR-modeller. Skattningar av multiplikatorn baserade på den narrativa ansatsen ligger ofta i intervallet 0,4–1,2 procents ökning av BNP under det första året efter en impuls till försvarsutgifterna motsvarande 1 procent av BNP (Batini m.fl. 2014). Resultaten bygger till stor del på amerikanska data där försvarsutgifterna i regel har ökat till följd av geopolitiska spänningar utanför landet snarare än av krig på amerikansk mark. De är därför särskilt relevanta för att analysera effekterna av preventiva militära satsningar (Ilzetzki 2025).¹

Nyare litteratur har använt den så kallade lokala multiplikatoransatsen, där variationer i de offentliga utgifterna mellan regioner utnyttjas för att analysera BNP-effekterna, med kontroll för de lokala konjunkturlägena. Nakamura och Steinsson (2014) skattar

¹ Det bör dock också noteras att de amerikanska försvarsutgifterna har särskilda landspecifika egenskaper, exempelvis en låg importandel av försvarsmateriel, vilket tillsammans med andra faktorer kan påverka resultaten.

på detta sätt en försvarsutgiftsmultiplikator på 1,5. Dessa skattningar kontrollerar även för finansiering men tar inte hänsyn till allmänjämviktseffekter i ekonomin och bortser från effekten av penningpolitisk ackommodering (Ilzetzi 2025; Chodorow-Reich 2019).

García m.fl. (2025) har studerat multiplikatorerna för EU27. I skattningar som kontrollerar för konjunkturläget, det finanspolitiska utrymmet och graden av importberoende ligger multiplikatorn tydligt över 1 i lågkonjunkturer. Effekten dämpas däremot vid lägre trovärdighet för hållbarheten i de offentliga finanserna samt vid högre importberoende.

I en översikt av Batini m.fl. (2014) framhålls flera studier som, även om de inte specifikt beräknar försvarsutgiftsmultiplikatorer, identifierar mekanismer och förutsättningar som kan förstärka eller försvaga de samlade BNP-effekterna av finanspolitiska satsningar. Några av dessa är särskilt relevanta för försvarsutgifter och diskuteras nedan utifrån Ilzetzi (2025).

SNABB UPPRUSTNING KAN INNEBÄRA KOSTSAM OMSTÄLLNING

En stor och relativt snabb ökning av försvarsutgifterna kan möta kapacitetsbegränsningar, vilket innebär att vissa sektorer måste växa på bekostnad av andra. Detta gör det nödvändigt att omallokera resurser inom ekonomin, något som kan medföra betydande kostnader (Ramey & Shapiro 1998). Storleken på de ekonomiska effekterna av försvarssatsningar beror därmed på hur lätt arbetskraft, kapital och insatsvaror kan flyttas mellan sektorer.

Högre kostnader för att allokera om resurser innebär lägre multiplikatorer. När resurser kan överföras från civil till militär produktion med små störningar kan multiplikatoreffekten bli större. Om omallokeringarna däremot medför höga kostnader, till exempel för omskolning av arbetskraft, omställning av fabriker eller åtgärder för att hantera trögheter i leverantörskedjor, riskerar de ekonomiska vinsterna att urholkas eller fördröjas.

Friktioner på marknaden för produktionsfaktorer kan ha motsatt effekt. Högre lönestelheter kan försvåra en smidig anpassning av lönerna. Detta begränsar företagens förmåga att flexibelt svara på förändringar i efterfrågan och kan, som Cole och Ohanian (2004) visar, resultera i kraftigare nedgångar i sysselsättning och produktion under lågkonjunkturer. Samtidigt kan en starkare respons på efterfrågechocker innebära att expansiv finanspolitik ger större multiplikatorer i länder med mer stela arbetsmarknader (Batini m.fl. 2014).

FINANSIERINGEN HAR STOR BETYDELSE

Hur försvarssatsningarna finansieras spelar en avgörande roll för den samlade effekten på ekonomin. Om en utgiftsökning finansieras genom höjda skatter kan hushållens disponibla inkomster minska, vilket dämpar den privata konsumtionen och helt eller delvis motverkar efterfrågeökningen. Om försvarssatsningen i stället finansieras genom nedskärningar inom andra offentliga utgiftsområden kan det uppstå alternativkostnader. Investeringar i utbildning, sjukvård, infrastruktur och grön omställning kan ge högre långsiktig avkastning i form av ökad produktivitet, social stabilitet och

innovation. När resurser omfördelas från dessa investeringar finns därmed risk för att ekonomins motståndskraft och framtida tillväxt försvagas, även om kortsiktiga finanspolitiska mål uppnås. Den teoretiska litteraturen visar att effekten av underskotts- eller skuldfinansierade utgiftsökningar i regel är större än effekten av skattefinansierade utgiftsökningar. Hagedorn m.fl. (2019) visar exempelvis att multiplikatorn kan uppgå till 1,3 vid skuldfinansiering jämfört med 0,6 vid samtidig skattefinansiering, givet en fast nominell ränta. När penningpolitiken i stället antas reagera på förändringar i det ekonomiska läget blir multiplikatorerna lägre, 0,7 respektive 0,5.

Olika finanspolitiska instrument leder till olika stora multiplikatorer. För att korrekt bedöma den samlade effekten av en försvarssatsning behöver därför utgifternas och finansieringens sammansättning analyseras.

ARBETKRAFTSSINTENSIVA SATSNINGAR GER STÖRRE EFFEKT

Vilka varor och tjänster som de offentliga utgifterna riktas mot har stor betydelse för multiplikatorns storlek. Utgifter för arbetsintensiva och inhemskt producerade varor och tjänster, såsom utbildning, sjukvård eller infrastruktur, tenderar att ge större multiplikatoreffekter eftersom de omedelbart ökar den inhemska produktionen och sysselsättningen. Omvänt ger utgifter för kapital- eller importintensiva varor, exempelvis avancerad försvarsutrustning eller utländsk teknologi, ofta lägre multiplikatorer. Detta beror dels på att en större del av utgifterna går till utlandet, dels på att sysselsättnings-effekterna realiserar långsammare.

Bouakez m.fl. (2022) visar att multiplikatorns storlek varierar kraftigt beroende på vilken sektor de offentliga inköpen riktas mot. För USA uppskattas BNP-multiplikatorn för försvarsutgifter, som i hög grad går till mindre arbetsintensiva branscher, till 0,5. Motsvarande multiplikator för övriga offentliga utgifter, som i högre grad i stället går till mer arbetsintensiva branscher, uppgår till 0,8.

Även branschspecifik prisdynamik kan spela roll. Försvarsutgifterna i USA är ofta riktade mot branscher med trögrörliga priser. När en finanspolitisk impuls träffar sådana branscher tenderar produktionen att öka mer eftersom priserna stiger långsammare. Detta innebär att centralbanken inte behöver strama åt lika kraftigt, vilket i sin tur minskar risken för att näringslivets investeringar trängs ut (Cox m.fl. 2024).²

STÖRRE EFFEKT I LÅGKONJUNKTUR OCH VID LÅGA RÄNTOR

Multiplikatorer för försvarssatsningar kan variera med både konjunkturläge och ränteläge. I lågkonjunkturer, när resursutnyttjandet är lågt och penningpolitiken inte har incitament att motverka finanspolitiken, tenderar ökade offentliga utgifter att få större genomslag på BNP. Auerbach och Gorodnichenko (2012) visar exempelvis att multiplikatorer för offentliga utgifter uppgår till 1,0–1,5 i lågkonjunktur jämfört med 0,0–0,5 i högkonjunkturer. Liknande resultat redovisas i den översikt som Batini m.fl. (2014) sammanställt. Det finns dock studier som inte finner några tydliga skillnader mellan konjunkturlägen. Owyang m.fl. (2013) och Ramey och Zubairy (2018) finner att effekterna av försvarsutgifter i USA i stort sett är desamma oavsett om ekonomin befinner sig i låg- eller högkonjunktur.

² Cox m.fl. (2024) studerar offentliga utgifter i allmänhet, men eftersom försvarsutgifter utgör en så stor del av de amerikanska offentliga utgifterna är analysen även giltig för försvarsutgifter.

Även ränteläget har betydelse för multiplikatorernas storlek. När de nominella räntorna ligger nära sin effektiva nedre gräns tenderar de finanspolitiska multiplikatorerna att vara större (Christiano m.fl. 2009). I en sådan situation skulle centralbanken som utgångspunkt vilja bedriva en mer expansiv penningpolitik men saknar handlingsutrymme. En finanspolitisk expansion motverkas därför inte, utan får fullt genomslag. Samtidigt kan en större finanspolitisk stimulans, genom att stärka den ekonomiska utvecklingen, bidra till att perioden vid den effektiva nedre gränsen blir kortare (Erceg & Lindé 2012).

Även andra konjunkturrella faktorer har betydelse. Stora automatiska stabilisatorer kan dämpa multiplikatorn genom att transfereringar och skatter anpassas och delvis motverkar effekten av satsningarna (Batini m.fl. 2014). På motsvarande sätt kan en rörlig växelkurs reducera multiplikatorn när en ökad efterfrågan leder till en svagare export till följd av att växelkursen förstärks (Born m.fl. 2012; Ilzetzki m.fl. 2013).

IMPORTLÄCKAGE FÖRSVAGAR GENOMSLAGET

Hur öppen en ekonomi är för internationell handel kan påverka både finanspolitiska multiplikatorers storlek och tecken (Sheremirov & Spirovska 2022; Ilzetzki m.fl. 2013). I mer slutna ekonomier tenderar offentliga utgifter att ha större effekt, ofta med multiplikatorer över ett, eftersom huvuddelen av utgifterna används inom landet. I öppna ekonomier uppstår däremot betydande importläckage, vilket innebär att en stor del av de offentliga utgifterna går till utlandet. Därmed kan multiplikatorerna bli väsentligt lägre. Om importläckaget är tillräckligt stort kan nettoeffekten på den inhemska produktionen bli negativ.

För försvarsutgifter kan en snabb utgiftsökning i kombination med tillfälliga kapacitetsbegränsningar leda till ökad import av varor och sannolikt därmed en lägre multiplikator. Swedbank (2025) visar att cirka 80 procent av EU:s försvarsrelaterade varor importeras från länder utanför unionen. För Sverige har motsvarande andel, avseende de utgifter som kopplats till stödet till Ukraina, uppskattats till cirka 45 procent (Becker m.fl. 2025).

2.2 Långsiktig tillväxt

Försvarsutgifter som syftar till att bygga ut produktionskapaciteten för att möta en högre efterfrågan på försvarsrelaterad infrastruktur och materiel kan påverka potentiell BNP. Initiativ för kapacitets- och teknikutveckling kan därmed få betydande positiva effekter på den långsiktiga BNP-tillväxten. Litteraturen är dock inte entydig. Enligt översikterna av Dunne och Tian (2013) samt Cepparulo och Pasimeni (2024) är resultaten blandade och i vissa fall rentav negativa. Exempelvis finner runt hälften av de studier som använder data från tiden efter kalla kriget att försvarsutgifter haft en negativ effekt på tillväxten (Dunne & Tian 2013).

Enligt Ilzetzki (2025) kan en tillfällig ökning av försvarsutgifterna med 1 procent av BNP ge långsiktiga produktivitetsvinster motsvarande omkring en fjärdedels procent. När produktionen skalas upp och erfarenhet ackumuleras genom ”*learning-by-doing*” minskar enhetskostnaderna, vilket möjliggör högre produktion per spenderad krona.

Denna dynamiska mekanism kan därmed förstärka multiplikatoreffekten över tid. Fortsatta investeringar i militär produktion samt forskning och utveckling kan därmed stärka kompetens, processer och produktivitet i berörda branscher. Studien identifierar även flera andra kanaler av relevans för EU. För det första kan militär forskning och utveckling stimulera teknologisk utveckling, både genom innovation inom EU och genom kunskapsöverföring från importerad teknologi. För det andra kan en tydlig övergripande industristrategi göra försvarsutgifter till ett verktyg för bredare ekonomisk utveckling, exempelvis genom innovation, kompetensutveckling och produktivitetstvinster i civila sektorer. För det tredje kan gemensamma upphandlingar och stor-driftsfördelar leda till högre effektivitet och lägre enhetskostnader.

Batini m.fl. (2014) diskuterar de finanspolitiska multiplikatorernas varaktighet och betonar att produktionseffekten av en finanspolitisk expansion kan vara kortvarig, även om åtgärden är permanent. Effekten följer ett icke-linjärt förlopp och når sin högsta nivå under det andra året. Studien framhåller samtidigt att permanenta åtgärder kan ge mer varaktiga effekter än tillfälliga men att varaktigheten varierar mellan olika instrument. Permanenta förändringar av indirekta skatter, offentlig konsumtion och transfereringar har i regel kortare effekter, medan ökade offentliga investeringarna kan ge mer långsiktiga produktionsvinster.

3 Multiplikatorer för försvarsutgifter i Sverige – en modellbaserad analys

Ett sätt att analysera den makroekonomiska effekten av ökade försvarsutgifter i Sverige är att använda Konjunkturinstitutets makroekonomiska modell SELMA. Modellen är väl lämpad för att studera breda aggregat av inkomster och utgifter, såsom samlad offentlig konsumtion och investeringar.³ Däremot innehåller SELMA ingen särskild försvarssektor och kan därför inte användas för att specifikt analysera försvarssatsningar. SELMA möjliggör däremot en allmän-jämviktsanalys där hushållens konsumtion, företagens investeringar, offentlig sektor och utrikeshandel samverkar. Resultaten kan därmed användas för att bedöma storleken på generella finanspolitiska multiplikatorer (se även Almerud & Laun 2021). Med dessa som utgångspunkt görs sedan justeringar för att komma närmare en rimlig uppskattning av försvarsmultiplikatorn i Sverige. Justeringarna baseras på den empiriska evidens som redovisades i kapitel 2.

Det bör samtidigt noteras att resultat från allmän-jämviktsmodeller, inklusive DSGE-modeller såsom SELMA, i allmänhet pekar på lägre multiplikatorer än vad empiriska studier visar. De empiriska skattningarna uppvisar också en större spridning än resultaten från DSGE-modeller. Kilponen m.fl. (2015) analyserar 15 DSGE-modeller för europeiska länder och finner att de kortsiktiga multiplikatorerna i regel är under 1. Det är därmed möjligt att empiriska skattningar för Sverige skulle indikera högre försvarsmultiplikatorer än de som redovisas i detta avsnitt.⁴

PERMANENTA SATSNINGAR HAR MINDRE EFFEKT ÄN TILLFÄLLIGA

I detta avsnitt beräknas BNP-multiplikatorer med hjälp av SELMA.⁵ BNP-multiplikatorn mäter hur mycket BNP i genomsnitt ökar under en viss period som ett resultat av en finanspolitisk stimulans, relativt stimulansens storlek under samma period. I denna studie analyseras effekterna över åtta kvartal (tvåårig multiplikator) och fyrtio kvartal (tioårig multiplikator), under antagandet att stimulansen genomförs omedelbart när den annonseras.

I SELMA ger en tillfällig tvåårig finanspolitisk stimulans, bestående av en fjärdedel offentlig investeringar och tre fjärdedelar offentlig konsumtion, en BNP-multiplikator på 0,9 (se tabell 1).⁶ Fördelningen mellan offentlig konsumtion och offentliga

³ För detaljerad information om SELMA-modellen, se den tekniska dokumentationen (Konjunkturinstitutet 2024).

⁴ För empiriska skattningar av finanspolitiska multiplikatorer i Sverige, se Hjelm och Stockhammar (2016) samt Ankargren och Shahnazarian (2019).

⁵ I analysen används den estimerade SELMA-modellen. Multiplikatorerna beräknad med den estimerade SELMA-modellen är något lägre än i Almerud och Laun (2021), som baserar sina resultat på en äldre kalibrerad version av SELMA. I den rapporten låg BNP-multiplikatorerna för offentlig konsumtion och investeringar något över 1, medan de i denna studie ligger under 1.

⁶ I simuleringen antas en successiv återgång till målet för det offentligfinansiella sparandet via justeringar i hushållens transfereringar. Eftersom stimulansen är tillfällig har finansieringen begränsad påverkan på de kortsiktiga multiplikatorerna.

investeringar bygger på en bedömning av hur de planerade försvarssatsningarna väntas fördelas mellan dessa utgiftskategorier.⁷

De planerade försvarssatsningarna är dock av mer permanent natur. Vid permanenta utgiftsökningar blir finansieringsfrågan central eftersom hushållens och företagens förväntningar om framtida skattehöjningar eller utgiftsminskningar påverkar de kortsiktiga multiplikatoreffekterna. I analysen antas en finansieringsprofil som utgår från de försvarsplaner som tillkännagavs våren 2025. Under de första åren sker finansieringen via ökad statsskuld. I modellen antas därefter en gradvis övergång till en konsolideringsplan, där hälften av finansieringen sker genom höjda skatter på arbetsinkomster och hälften genom minskade transfereringar till hushållen. Med denna finansieringsplan visar simuleringarna i SELMA att en permanent finanspolitisk satsning ger en tvåårig BNP-multiplikator på 0,6 (se tabell 1). Fördelningen mellan offentlig konsumtion och offentliga investeringar antas vara densamma som i simuleringen med en tillfällig satsning. Även sett över en tioårsperiod uppgår BNP-multiplikatorn till 0,6.

Det faktum att den tioåriga multiplikatorn inte är lägre än den tvååriga förklaras av flera faktorer. För det första påverkas hushållens och företagens beteende omedelbart av förväntningar om framtida skattehöjningar, vilket dämpar den tvååriga multiplikatoreffekten. För det andra stimulerar den finanspolitiska satsningen kapitalackumulering. Den växande kapitalstocken får fullt genomslag först på längre sikt, vilket kompenserar för den negativa efterfrågeeffekt som följer av konsolideringen.

MULTIPLIKATORN MINSKAR MED JUSTERING FÖR UTGIFTSSAMMANSÄTTNING

Litteraturen visar att multiplikatorernas storlek kan variera beroende på landspecifika förhållanden och omständigheter. Vissa av dessa aspekter fångas redan i SELMA, medan andra inte ingår i modellen. I detta avsnitt justeras därför SELMA:s BNP-multiplikatorer med hänsyn till faktorer som är särskilt relevanta för svenska förhållanden men som modellen inte explicit beaktar. Metoden är inspirerad av Batini m.fl. (2014), där multiplikatorernas storlek anpassas utifrån länders strukturella och konjunkturella egenskaper. Eftersom SELMA redan fångar flera av dessa egenskaper – såsom arbetsmarknadsställen, automatiska stabilisatorer, växelkursregim och skuldsättning – görs inga ytterligare justeringar för dessa.

Två faktorer motiverar dock en korrigering av SELMA:s multiplikatorer: utgifternas sammansättning och konjunkturläge. Försvarsutgifter har i regel ett högre importinnehåll och en större kapitalintensitet än de samlade offentliga utgifterna, vilket dämpar de inhemska effekterna. Multiplikatorerna sänks därför med 38 procent, i linje med vad litteraturen indikerar.⁸ Samtidigt justeras de uppåt med 24 procent för att fånga

⁷ De finanspolitiska multiplikatorerna för tillfälliga satsningar på offentlig konsumtion och offentliga investeringar i SELMA-modellen, uppskattade till 0,8 respektive 1,0, ligger i linje med de intervall som rapporteras för strukturella modeller i litteraturen. Coenen m.fl. 2012 redovisar exempelvis kortsiktiga multiplikatorer för offentlig konsumtion på mellan 0,8 och 0,9 i flera strukturella modeller för Europa.

⁸ Det görs en gemensam justering av multiplikatorerna för att beakta det högre importinnehållet och den större kapitalintensiteten i försvarsutgifter jämfört med offentliga utgifter generellt. Justeringen innebär att multiplikatorerna sänks med 38 procent. Denna bedömning ligger i linje med resultaten i Bouakez m.fl. (2025), som finner en BNP-multiplikator (aggregerat förädlingsvärde) på 0,5 för federala försvarsutgifter, som är starkt koncentrerade till kapitalintensiva industrier, och på 0,8 för statliga och kommunala utgifter, som i högre grad är arbetsintensiva. Eftersom kapitalintensiva varor i regel är mer importberoende än arbetsintensiva varor, motiverar det en nedjustering av försvarsmultiplikatorn. Garcia m.fl. (2025) isolerar effekten av kapitalintensiva och intermediära konsumtionsutgifter och visar att lågt importberoende i kombination med kapitalintensiva utgifter leder till betydligt högre multiplikatorer.

den förstärkta effekten i en lågkonjunktur, vilket bedöms vara fallet under andra kvartalet 2025.⁹

Efter justeringar uppgår den tvååriga multiplikatorn för en tillfällig försvarssatsning till 0,7 (0,5 utan justering för konjunkturläge).¹⁰ För en permanent ökning blir multiplikatorn 0,5 (0,4 utan justering för konjunkturläge). Den tioåriga multiplikatorn justeras ner till 0,4 utifrån antagandet att ekonomin då befinner sig nära fullt resursutnyttjande. I det läget görs ingen justering för att ekonomin befinner sig i lågkonjunktur.

En motsvarande justering av de kombinerade multiplikatorerna för offentlig konsumtion och offentliga investeringar som Finanspolitiska rådet antog i sin rapport 2025 ger ett värde på 0,6 för den tvååriga multiplikatorn (Finanspolitiska rådet 2025).¹¹ Genom att tillämpa metoden i Batini m.fl. (2014) mer konsekvent, och utan att förlita sig på enskilda empiriska eller modellbaserade skattningar, kan den ettåriga finanspolitiska multiplikatorn för Sverige uppskattas till 0,5–0,7 under lågkonjunktur. När hänsyn tas till försvarsutgifternas sammansättning reduceras intervallet till 0,3–0,5.¹² Den försvarsmultiplikator som erhålls genom att justera SELMA-multiplikatorn ligger därmed nära skattningar som baseras på andra metoder.

Tabell 1 Justering av BNP-multiplikatorer från SELMA

	SELMA-multiplikator		Justeringar		Justerad multiplikator	
	Tvåårig	Tioårig	Konjunktur	Utgiftssammansättningen	Tvåårig	Tioårig
Tillfälliga utgifter	0,9	–	+24%	–38%	0,7	–
Permanent utgifter	0,6	–	+24%	–38%	0,5	–
Permanent utgifter	–	0,6	–	–38%	–	0,4

Anm. SELMA multiplikatorerna baseras på satsningar som består av tre fjärdedelar offentlig konsumtion och en fjärdedel offentliga investeringar.

Källa: Konjunkturinstitutet.

⁹ I Batini m.fl. (2014) anges att om ekonomin befinner sig i botten av konjunkturcykeln, definierad som det största negativa produktionsgapet i historiska data (cirka –6 procent), bör multiplikatoruppskattningarna höjas med 60 procent. Eftersom produktionsgapet under andra kvartalet 2025 uppgår till –2,4 tillämpas en proportionell justering, vilket innebär att multiplikatorerna ökas med 24 procent. Denna justering är också i linje med hur mycket lägre multiplikatorn beräknas vara i recession jämfört med normala tider i SELMA (se Konjunkturinstitutet 2021).

¹⁰ Justeringen utförs via följande formel: $\text{Multiplikator}_{\text{justerad}} = \text{Multiplikator}_{\text{SELMA}}(1 + \text{justering}_1)(1 + \text{justering}_2)$

¹¹ De multiplikatorer som används i Finanspolitiska rådet (2025) är 0,5 för offentlig konsumtion och 1,5 för offentliga investeringar. Den kombinerade multiplikatorn som är utgångspunkten för justeringen beräknas med samma viktning av utgiftskomponenterna som i övriga analysen i detta avsnitt.

¹² I denna övning beaktas att Sverige kännetecknas av hög handelsöppenhet och flexibel växelkurs. Dessutom beaktas att Sverige utmärks av relativt stora stelheter på arbetsmarknaden, omfattande automatiska stabilisatorer, starka offentliga finanser och en effektiv förvaltning av de offentliga finanserna. Sammantaget placerar detta Sverige i ett indikativt multiplikatorintervall mellan ett lågt (0,1–0,3) och ett medelhögt (0,4–0,6). I texten redovisas resultaten för det medelhöga intervallet, medan en alternativ total justering för det låga intervallet ger ett justerat spann på 0,1–0,2.

4 Referenser

- Almerud, J. & T. Laun (2021). *Finanspolitiska multiplikatorer i Sverige – ett allmän-jämviktsperspektiv*. KI-kommentar, Konjunkturinstitutet, dnr. År 2021–403.
- Ankargren, S., & Shahnazarian, H. (2019). *The interaction between fiscal and monetary policies: Evidence from Sweden* (No. 365). Sveriges Riksbank Working Paper Series.
- Auerbach, A.J. & Gorodnichenko, Y. (2012). Measuring the output responses to fiscal policy. *American Economic Journal: Economic Policy*, 4(2), s. 1–27. doi: 10.1257/pol.4.2.1
- Batini, N., Eyraud, L. & Weber, A. (2014). *A simple method to compute fiscal multipliers*. IMF Working Paper 14/93. Washington, DC: International Monetary Fund.
<https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2014/wp1493.pdf>
- Becker, T., Olofsgård, A., Perrotta Berlin, M. & Roine, J. (2025). *Svenskt Ukrainastöd i en internationell kontext*. Rapport till Finanspolitiska rådet 2025/1. Stockholm: Finanspolitiska rådet. https://www.fpr.se/download/18.7e539f2194d337c9da2d4a7/1739358945079/Svenskt_Ukrainast%C3%B6d_i_en_internationell_kontext.pdf
- Born, B., Juessen, F. & Müller, G.J. (2012). Exchange rate regimes and fiscal multipliers. https://www.wiwi.uni-bonn.de/konstanz/2012/Paper_Mueller.pdf
- Bouakez, H., Rachedi, O., & Santoro, E. (2025). The sectoral origins of heterogeneous spending multipliers. *Journal of Public Economics*, 248, 105404.
- Cepparulo, A. & Pasimeni, P. (2024). *Defence spending in the European Union*. Discussion Paper 199. European Economy Discussion Papers. doi:10.2765/883426
- Chodorow-Reich, G. (2019). Geographic cross-sectional fiscal spending multipliers: What have we learned? *American Economic Journal: Economic Policy*, 11(2), s. 1–34. doi: 10.1257/pol.20160465
- Christiano L., Eichengreen M. & Rebelo S. (2009). *When is the government spending multiplier large?* NBER Working Paper 15394. Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research.
<http://www.nber.org/papers/w15394>
- Coenen, G., Erceg, C. J., Freedman, C., Furceri, D., Kumhof, M., Lalonde, R., ... & In't Veld, J. (2012). Effects of fiscal stimulus in structural models. *American Economic Journal: Macroeconomics*, 4(1), 22–68.
- Cole, H.L. & Ohanian, L.E. (2004). New deal policies and the persistence of the Great Depression: a general equilibrium analysis. *Journal of Political Economy*, 112(4), s. 779–816. doi: 10.1086/421169
- Cox, L., Mueller, G.J., Pasten, E., Schoenle, R. & Weber, M. (2024). Big G. *Journal of Political Economy*, 132(10), s. 3260–3297. doi: 10.1086/730426
- Dunne, J.P. & Tian, N. (2013). Military expenditure and economic growth: a survey. *The Economics of Peace and Security Journal*, 8(1), s. 5–11. doi: 10.15355/epsj.8.1.5
- Erceg, C.J. & Lindé, J. (2012). *Is there a fiscal free lunch in a liquidity trap?* International Finance Discussion Papers Number 1003r. Board of Governors of the Federal Reserve System.
<https://www.federalreserve.gov/pubs/ifdp/2010/1003/ifdp1003r.pdf>
- Finanspolitiska rådet (2025). *Svensk finanspolitik 2025*, årsrapport. <https://www.fpr.se/download/18.94756191969f6d4d373568e/1747209313848/Svensk%20finanspolitik%202025.pdf>
- García, A., Sarasa-Flores, D. & Ulloa, C. (2025). *Buy guns or buy roses? EU defence spending fiscal multipliers*. Working Paper 25/06. Madrid: BBVA Research.
<https://www.bbvaresearch.com/wp-content/uploads/2025/07/Buy-Guns-or-Buy-Roses-EU-Defence-Spending-Fiscal-Multipliers-WP-25-06-1.pdf>
- Hagedorn, M., Manovskii, I. & Mitman, K. (2019). *The fiscal multiplier*. NBER Working Paper 25571. Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research.
<http://www.nber.org/papers/w25571>

- Hjelm, G., & Stockhammar, P. (2016). Short Run Effects of Fiscal Policy on GDP and Employment: Swedish Evidence. *National Institute of Economic Research (Konjunkturinstitutet) Working Paper*, (147).
- Ilzetzki, E. (2025). *Guns and growth: The economic consequences of defense buildups*. Kiel Report. Kiel: Kiel Institute for the World Economy.
https://www.kielinstitut.de/fileadmin/Dateiverwaltung/IfW-Publications/fis-import/7afb0d80-68d0-49ae-8cae-1decc74fd972-Kiel_Report_Ethan.pdf
- Ilzetzki, E., Mendoza, E.G. & Végh, C.A. (2013). How big (small?) are fiscal multipliers? *Journal of Monetary Economics*, 60(2), s. 239–254. doi: 10.1016/j.jmoneco.2012.10.011
- Kilponen, J., Pisani, M., Schmidt, S., Corbo, V., Hledik, T., Hollmayr, J., ... & De Walque, G. (2015). *Comparing fiscal multipliers across models and countries in Europe* (No. 1760). ECB Working Paper Series. doi: 10.2866/614287
- Konjunkturinstitutet (2021). *Fiscal multipliers in Sweden – A quantitative model perspective*. Occasional Study, Konjunkturinstitutet, dnr. 2021-403.
- Konjunkturinstitutet (2024). *SELMMA Technical Documentation* PM, Konjunkturinstitutet, dnr. År 2024–486.
- Nakamura, E. & Steinsson, J. (2014). Fiscal stimulus in a monetary union: evidence from US regions. *American Economic Review*, 104(3), s. 753–792. doi: 10.1257/aer.104.3.753
- Owyang, M.T., Ramey, V.A. & Zubairy, S. (2013). Are government spending multipliers greater during periods of slack? Evidence from twentieth-century historical data. *American Economic Review*, 103(3), s. 129–134. doi: 10.1257/aer.103.3.129
- Ramey, V.A. & Shapiro, M.D. (1998). Costly capital reallocation and the effects of government spending. *Carnegie–Rochester Conference Series on Public Policy*, 48, s. 145–194. doi: 10.1016/S0167-2231(98)00020-7
- Ramey, V. A., & Zubairy, S. (2018). Government spending multipliers in good times and in bad: evidence from US historical data. *Journal of political economy*, 126(2), 850-901. doi: 10.1086/696277
- Sheremirov, V. & Spirovska, S. (2022). Fiscal multipliers in advanced and developing countries: evidence from military spending. *Journal of Public Economics*, 208, artikel 104631. doi: 10.1016/j.jpubeco.2022.104631
- Swedbank (2025). *Vi har räknat på försvaret*. Swedbank veckobrev, Makroanalys. Stockholm: Swedbank. <https://research.swedbank.se/default.aspx?cdguid=F87C9F89-11F0-4C6C-B828-EA0F22964EA7>